

B.A. (Sem.-1) Examination

ECI 102

Applied statistics

July - 2021

[Max. Marks : 50]

Time : 2-00 Hours]

- સૂચના : (૧) સેક્શન 1 ના પ્રશ્ન નં. 1 થી 8 માંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નના જવાબ લખો.
(2) સેક્શન 2 ના પ્રશ્ન નં. 9 ફરજિયાત છે.

SECTION I

- 1 (a) વસ્તી ગણતરીનો અર્થ સમજાવી, તેનું મહત્વ લખો. 7
(b) ભારતની 2011ની વસ્તી ગણતરીની ચર્ચા કરો. 7
- 2 (a) વસ્તી ગણતરીની રીતો સમજાવો. 7
(b) વસ્તી ગણતરીની મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. 7
- 3 (a) વસ્તી વિષયક ઑકડાઓનો અર્થ સમજાવી, તેનું મહત્વ લખો. 7
(b) નીચેની માહિતી પરથી સામાન્ય પ્રજનન દર, વિશિષ્ટ પ્રજનન દર અને કુલ પ્રજનન દર શોધો. 7
ઉંમર	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
સ્ત્રીઓની સંખ્યા	32,000	30,000	29,000	27,000	25,000	24,000	22,000
જીવિત જન્મેલાં							
બાળકોની સંખ્યા	480	1050	1508	2025	2250	792	264
- 4 (a) વ્યાખ્યા લખો. સાદો જન્મદર, બાળમૃત્યુદર, સાદો મૃત્યુદર પ્રમાણિત મૃત્યુદર 7
(b) નીચેની માહિતી પરથી બંને શહેરના સાદા અને પ્રમાણિત મૃત્યુદર શોધો અને આરોગ્ય સરખાવો. 7
ઉંમર	શહેર A		શહેર B	
	વસ્તી	મૃત્યુ સંખ્યા	વસ્તી	મૃત્યુ સંખ્યા
15 કે તેથી ઓછી	18,000	270	15,000	330
15-30	35,000	1050	25,000	750
30-50	40,000	1400	35,000	1225
50-60	25,000	1100	30,000	1260
60 કે તેથી વધુ	12,000	480	10,000	250
- 5 (a) સૂચક આંકનો અર્થ અને ઉપયોગિતા લખો. 7
(b) નીચેની માહિતી પરથી લાસ્પેયર, પાશે અને કિશરના સૂચક આંક શોધો. 7
વસ્તુ	2016		2019	
	ભાવ	જથ્થો	ભાવ	જથ્થો
A	12	40	15	45
B	8	25	12	35
C	22	12	35	22
D	15	8	20	12
- 6 (a) જીવન નિર્વાહ ખર્ચના સૂચક આંકનો અર્થ અને રચના સમજાવો. 7
(b) નીચેની માહિતી પરથી જીવન નિર્વાહ ખર્ચનો સૂચક આંક શોધો. 7
સમૂહ	ખોરાક	કપડાં	બળતણ	રહેઠાણ	અન્ય
ખર્ચ (%)	25	30	20	15	10
કિંમત (2018)	40	250	12	400	20
કિંમત (2020)	50	400	21	440	32
- 7 (a) સામયિક શ્રેણીનો અર્થ સમજાવી તેની ઉપયોગિતા જણાવો. 7
(b) નીચેની માહિતી પરથી 3 વર્ષની ચલિત સરેરાશની મદદથી વલણ અને અલ્પકાલીન વધઘટ શોધો. 7
વર્ષ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
વેચાણ	38	45	40	52	55	63	60	70	72	80	84	79

1307M059-2

- 8 (a) સામયિક શ્રેણીનું પૃથ્થકરણ એટલે શું? તેના વિવિધ ઘટકોની ચર્ચા કરો. 7
(b) નીચેની માહિતી પરથી ન્યૂનતમ વર્ષોની રીતે સુરેખ વલણ રેખાનું સમીકરણ મેળવો અને વર્ષ 2021 માટે નફો અંદાજો. 7
વર્ષ	:	2012	2013	2014	2015	2016	2017
વેચાણ	:	12	18	20	23	30	26

SECTION II

9 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (ગમે તે 8)

- (1) 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ 2011માં ભારતની વસ્તી કેટલી હતી?
(a) 101 કરોડ (b) 111 કરોડ (c) 121 કરોડ (d) 131 કરોડ
- (2) 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ ભારતનું સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું રાજ્ય કયું છે?
(a) ઉત્તર પ્રદેશ (b) ગુજરાત (c) મહારાષ્ટ્ર (d) મધ્ય પ્રદેશ
- (3) 2011ની વસ્તી ગણતરીએ ભારતની કેટલામી વસ્તી ગણતરી હતી?
(a) પ્રથમ (b) 10મી (c) 12મી (d) 15મી
- (4) પ્રમાણિત મૃત્યુદર શોધવા સરેરાશના કયા માપનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે?
(a) મધ્યક (b) ભારિત મધ્યક (c) ગુણોત્તર મધ્યક (d) મધ્યસ્થ
- (5) બે શહેરના આરોગ્યની સરખામણી કરવા કયા માપનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે?
(a) મધ્યક (b) ભારિત મધ્યક (c) ગુણોત્તર મધ્યક (d) મધ્યસ્થ
- (6) ભારતમાં વસ્તી ગણતરી દર કેટલા વર્ષે થાય છે?
(a) દર વર્ષે (b) દર 5 વર્ષે (c) દર 10 વર્ષે (d) દર 15 વર્ષે
- (7) પ્રચલિત સંકેત અનુસાર $CBR \_\_\_ GFR$
(a) = (b) < (c) > (d) $\leq$
- (8) જીવન નિર્વાહ ખર્ચનો સૂચક આંક શોધવા સરેરાશના કયા માપનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે?
(a) મધ્યક (b) ભારિત મધ્યક (c) ગુણોત્તર મધ્યક (d) મધ્યસ્થ
- (9) આધાર વર્ષનો સૂચક આંક કેટલો હોય છે?
(a) 100 (b) 10 (c) 110 (d) 0
- (10) એક વસ્તુનો ભાવ રૂ. 20 થી વધીને રૂ. 28 થાય છે. તો તેનો સૂચક આંક કેટલો થાય ?
(a) 108 (b) 128 (c) 140 (d) 100
- (11) કોરોનાને કારણે વેપારીઓની આવકમાં થયેલો ઘટાડો કેવા પ્રકારની વધઘટ છે?
(a) દીર્ઘકાલીન વધઘટ (b) મોસમી વધઘટ (c) ચક્રિય વધઘટ (d) આકસ્મિક (યાદચ્છિક) વધઘટ
- (12) મૌસમી વધઘટ કેવા પ્રકારની વધઘટ છે?
(a) દીર્ઘકાલીન (b) અલ્પ કાલીન (c) યાદચ્છિક (d) ચક્રિય

1307M059-3

ENGLISH VERSION

Instruction : (1) Attempt any three questions from questions 1 to 8 of section I
 (2) Section II question 9 is compulsory.

- 1 (a) Explain meaning of population census and write its importance. 7
 (b) Discuss population census of 2011 in India. 7
 2 (a) Explain methods of population census. 7
 (b) Discuss limitations of population census. 7
 3 (a) Explain meaning of demography and write its importance. 7
 (b) From following data, calculate General Fertility Rate, Specific Fertility Rates and Total Fertility Rate. 7

Age	: 15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
No of Females :	32,000	30,000	29,000	27,000	25,000	24,000	22,000
No of live births:	480	1050	1508	2025	2250	792	264

- 4 (a) Write definitions : Crude Birth Rate, Infant Mortality Rate, Crude Death Rate, Standardized Death Rate 7
 (b) Find crude and standardized death rates of both cities from following data. Also compare health of two cities 7

Age	City A		City B	
	Populations	No of deaths	Populations	No of deaths
15 or less then 15	18,000	270	15,000	330
15-30	35,000	1050	25,000	750
30-50	40,000	1400	35,000	1225
50-60	25,000	1100	30,000	1260
60 or above 60	12,000	480	10,000	250

- 5 (a) Write meaning and uses of Index Number. 7
 (b) From following data, find Laspeyer's, Paasche's and Fisher's index numbers. 7

Item	2016		2019	
	Price	Quality	Price	Quality
A	12	40	15	45
B	8	25	12	35
C	22	12	35	22
D	15	8	20	12

- 6 (a) Explain meaning and construction of cost of living index number. 7
 (b) From following data cost find of living index number. 7

Group	Food	Clothes	Fuel	House	Others
Expenditure(%) :	25	30	20	15	10
Price (2018) :	40	250	12	400	20
Price (2020) :	50	400	21	440	32

1307M059-4

- 7 (a) Explain meaning of time series and state its utility. 7
(b) Find trends and short term variations by using three yearly moving averages from following data 7
Year	:	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sale	:	38	45	40	52	55	63	60	70	72	80	84	79
- 8 (a) What is meant by analysis of time series? Discuss its components. 7
(b) Fit and equation of a straight line from following data and estimate for the year 2021. 7
Year	:	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Profit	:	12	18	20	23	30	26

SECTION II

- 9 Give answer by selecting an appropriate option (any 8) : 8
- (1) What was the population of India in 2011 according to Population Census of 2011?
(a) 101 Crore (b) 111 Crore (c) 121 Crore (d) 131 Crore
  - (2) Which state population is the highest in India?
(a) Uttar Pradesh (b) Guajrat (c) Maharastra (d) Madhya Pradesh
  - (3) 2011 Population census was the ..... population census of India.
(a) 1st (b) 10th (c) 12th (d) 15th
  - (4) Which measure of average is used in calculation of standardized death rate?
(a) Mean (b) Weighted mean (c) Geometric mean (d) Median
  - (5) Which measure of Demography is used to compare health of two cities?
(a) Crude death rate (b) Crude birth rate (c) Standardized death rate (d) Fertility rate
  - (6) At what interval population census is conducted in India?
(a) Every Year (b) Every 5 Years (c) Every 10 Years (d) Every 15 Years
  - (7) In usual notations, $CBR \underline{\quad} GFR$
(a) = (b) < (c) > (d) $\leq$
  - (8) Which measure of average is used in construction of cost of living index number?
(a) Mean (b) Weighted mean (c) Geometric mean (d) Median
  - (9) What is the index number of base year?
(a) 100 (b) 10 (c) 110 (d) 0
  - (10) The price of a commodity was increased from Rs. 20 to Rs. 28 what is the index number of price of this commodity?
(a) 108 (b) 128 (c) 140 (d) 100
  - (11) Which types of variation is there in 'decrease in income of businessmon due to Corona'?
(a) Long term variation (b) seasonal variation (c) Cyclical variation (d) Random (Irregular) variation
  - (12) Seasonal variation is which types of variation?
(a) Long term (b) Short term (c) Random (d) Cycle.
-